

Zapisnik spletne Delavnice o prihodnosti Evrope "Izzivi starajoče se družbe",
ki je potekala spletnem okolju ZOOM **v ponedeljek, 29. novembra 2021, ob 11:00 uri**

Prisotni: zasl. prof. dr. Jože Gričar, zasl. prof. dr. Peter Glavič, izr. prof. dr. Lučka Lorber, zasl. prof. dr. Adolf Šostar, Dubravka Šuica, red. prof. dr. Jožica Knez Riedl, dr. Jerneja Jug Jurše, izr. prof. dr. Matjaž Debevc, Astrid Dentler, red. prof. dr. Janja Hojnik, Nataša Šip, izr. prof. dr. Marjete Ciglencečki, prof. dr. Gojko Stranič, red. prof. akad. dr. Jože Nemec, zasl. prof. dr. Rudolf Pušenjak, red. prof. dr. Zmago Turk, Urška Valjevec, Nataša Marinič Petrovič.

Zasl. prof. dr. Peter Glavič pozdravi navzoče in se zahvali za udeležbo na delavnici in predloge, katere so bili posredovani. Navzoče je v imenu Univerze v Mariboru pozdravila prorektorica, red. prof. dr. Janja Hojnik. Sledil je pozdrav podpredsednice Evropske komisije, ga. Dubravke Šuice.

Vodja Centra je predstavil temi dneva:

- Demografske spremembe in vzdržnost javnih financ
- Digitaliziranje življenjskega okolja seniorjev

Prijavljenih je še sedem tem, ki jih bomo obravnavali v decembru letos in januarju 2022.

Nagovor gospe Dubravke Šuice (podpredsednica Evropske komisije in komisarka za demokracijo in demografijo): "The Conference on the Future of Europe and challenges and opportunities of ageing in Europe" co-hosted by the University of Maribor and the EC Rep Slovenia: https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/suica/announcements/vice-president-suica-delivers-keynote-speech-videoconference-event-conference-future-europe-and_en.

1. Demografske spremembe in vzdržnost javnih financ

Zasl. prof. dr. Peter Glavič je predstavil raziskave na tem področju in predloge Centra:

- Dvigniti proizvodnost in dodano vrednost na zaposlenega s povečanimi vlaganji v raziskave, razvoj in inovacije, RRI;
- demografske spremembe je potrebno omiliti;
- podaljšati zdravo staranje in izboljšati indeks dejavnega staranja;
- upokojencem je potrebno omogočiti delo pod enakimi pogoji – s tem bo možno podaljšati čas delovne dobe nad 40 let in dvigniti najnižjo upokojitveno starost na 65 let;
- potrebno je rehabilitirati trg vrednostnih papirjev s popravo krivic pri razlaščenju lastnikov skladov in bank z garancijo države, da se to ne bo več dogajalo, kar bi omogočilo
- preusmeriti del depozitov na trg (tveganega) kapitala (borzo) ter
- razviti varčevanje v vzajemnih in pokojninskih skladih (za starost).

EU predlagamo financiranje projekta o podaljšanju časa zdravega staranja in izboljšanju uvrstitve na indeksu dejavnega staranja

Center predlaga Evropski komisiji da naj EU skupaj z vlado izplača odškodnine za delnice NKBM v višini nakupne cene + obresti – dividende iz proračuna:

- delničarji so leta 2007 kupnino vplačali v proračun (1. javna ponudba delnic, IPO),
- država je upravljala banko do izbrisa delnic (posvetovanje s predsednikom vlade Janšo, kasnejša predsednica vlade Bratušek je bila v nadzornem svetu, ki ga je imenovala vlada,
- vlada je Slovenijo v 2005–2008 zadolžila za 25 milijard evrov,
- razlastitev je zahtevala Evropska komisija, čeprav ta ni bila potrebna in je bila povezana s korupcijo (M. Barroso + Goldman Sachs + Apollo),
- država je NKBM morala aprila 2016 prodati Apollu in EBRD za 250 M€ (milijonov evrov), ki sta jo maja 2021 prodala bančni skupini OTP za 990 M€, tj. z 740 M€ dobička,
- država naj se zakonsko zaveže, da ne bo več razlaščala na kapitalskem trgu.

2. Digitaliziranje življenjskega okolja seniorjev

V okviru skupine za e-učenje in e-izobraževanje je potekala razprava na temo **Digitaliziranje življenjskega okolja seniorjev (priloga ppt predstavitev)**. Prispevek sta na delavnici predstavilaizr. prof. dr. Lučka Lorber in zasl. prof. dr. Jože Gričar

Pred nami je izziv, kako starost sprejeti kot naravno fazo človekovega življenja, kako zagotoviti vseživljenjsko izobraževanje v vseh obdobjih življenja, ki ni namenjeno samo zaposlovanju na trgu dela, temveč tudi doseganju kulture kakovosti življenja. Digitalne tehnologije lahko pomagajo pri učenju novih veščin, olajšajo socialne interakcije, spodbujajo neodvisno in samostojno življenje ter izboljšajo upravljanje in zagotavljanje zdravstvenih in socialnih storitev za starejše prebivalstvo.

Predstavljeni so bili problemi, izzivi in nakazane rešitve. Posebej je bila poudarjena vloga evropskih institucij pri vzpostavljanju in spodbujanju solidarnosti in odgovornosti med generacijami.

Konkretni predlogi Evropski komisiji:

- Pobuda, naslovljena na ga. Dubravko Šuico, podpredsednico Evropske komisije, da organizira delavnico na temo **Digitaliziranje življenjskega okolja seniorjev**.
- Glede na velike razlike digitalne dostopnosti, digitalne pismenosti, nivoja uslug znotraj članic EU je nujno potrebno, da EU inštitucije zagotovijo s političnimi pobudami in participativnim financiranjem enakomeren in enakopraven razvoj digitalnega okolja seniorjev.
- Prav tako je potrebno zagotoviti starosti prijazno zasnovo in ustreznost digitalnih storitev ter etična in varna digitalna okolja.
- Upoštevati je potrebno raznolikosti starajočega se prebivalstva in nova tveganja, kot so kibernetiski kriminal in dezinformacije, ki ogrožajo človekove pravice, zasebnost in varnost starejših.
- Evropske institucije naj bi se aktivno podpirale, vzpostavljanje omrežja dejavnega staranja, vključno z možnostmi medgeneracijskega in medsebojnega učenja in ukrepov za spopadanje s starostjo s spodbujanjem digitalnega sodelovanja med starejšimi.
- Visokošolskim institucijam (EHEA) naj priporoči, da v svojem poslanstvu sprejmejo oz. pri svojem delu spoštujejo in udejanjajo načela »starosti prijaznih univerz« (Age-Friendly University).
- Predlog pristopa h konkretnim aktivnostim, ki bi v čezmejnem evropskem prostoru Slovenija – Furlanija-Juljska krajina – Avstrija – Slovaška – Madžarska – Hrvaška med regionalno povezale seniorje in njihove interese. Priprava delavnice v marcu ali aprilu 2022.

Prof. dr. Gojko Stanič je podal obširno pobudo o izdaji zakona o udeležbi zaposlenih na dobičku in davčnih razbremenitvah pri vlaganju dobička v varčevanje za starost. Opozoril je na velike razlastitve in celo krajo družbenega premoženja po osamosvojitvi Slovenije. Potrebno bo podaljšati delovno dobo do 67 let in jo podpreti s stimulacijo (višja pokojnina, delo ob izplačevanju pokojnine). Upokojenci pomenijo s 650 tisoč člani veliko družbeno moč in delovni potencial.

Debecv je prikazal švicarsko prakso pri izkoriščanju starejših, ki lahko ustanavljajo podjetja in pridruženo zaposlujejo starejše, ti pa potem učijo mlajše. Predlagal je, da bi naše prispevke objavili na platformi EU o starosti.

Seja je bila zaključena ob 12:50 uri.

Zapisala:

Nataša Marinič Petrovič